

AUTOREFERAT

kandydata do tytułu profesora

Dane osobowe:

Imię i nazwisko: **Wacław Lewandowski**

Data i miejsce urodzenia: 14 sierpnia 1962, Bydgoszcz

Obecnie zajmowane stanowisko: profesor nadzwyczajny UMK

Miejsce pracy: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wykształcenie:

Habilitacja

Dziedzina: nauk humanistycznych

Dyscyplina: literaturoznawstwo

Specjalność: historia literatury polskiej

Data uzyskania stopnia: 29 11 2005

Instytucja nadająca: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Filologiczny

Tytuł pracy: „*strofy dla mew i mgieł...*” *Z dziejów literatury Drugiej Emigracji (i jej relacji komunikacyjnych)*, Toruń 2005

Recenzenci:

prof. dr hab. Janusz Kryszak, UMK; prof. dr hab. Wojciech Ligęza, UJ; prof. dr hab. Andrzej St. Kowalczyk, UW.

Doktorat

Dziedzina: nauk humanistycznych

Dyscyplina literaturoznawstwo

Specjalność: literaturoznawstwo

Data uzyskania stopnia: 24 06 1997

Instytucja nadająca: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Humanistyczny

Tytuł pracy: *Józef Mackiewicz*

Promotor: prof. dr Artur Hutnikiewicz

Recenzenci:

prof. dr hab. Janusz Kryszak, UMK; doc. dr hab. Krzysztof Dybciak, KUL

Magisterium

Data uzyskania stopnia: 22 06 1987

Instytucja nadająca: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Wydział Humanistyczny

Temat: *Działalność publicystyczna Józefa Mackiewicza*

Promotor: prof. dr Artur Hutnikiewicz

Przebieg pracy zawodowej (stanowisko, miejsce zatrudnienia)

Okres od — do	Nazwa i adres pracodawcy	Zajmowane stanowisko
1. 10. 1987–30. 09. 2005	Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy, następnie Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego, następnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, ul. Chodkiewicza 30, 85-064 Bydgoszcz	kolejno: asystent stażysta, asystent, adiunkt
1. 10. 2005 — nadal	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Gagarina 11, 87-100 Toruń	adiunkt, od 1 października 2009 profesor nadzwyczajny UMK

Praca naukowa

Zainteresowania

Przedmiotem moich naukowych zainteresowań jest historia literatury polskiej XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem literatury polskiego wychodźstwa wojennego i Drugiej Emigracji oraz naukowe edytorstwo tekstów literackich i dokumentów życia literackiego. Magisterium (1987), napisane na seminarium profesora Artura Hutnikiewicza, dotyczyło działalności reporterskiej i dziennikarskiej Józefa Mackiewicza, pisarza w ówczesnej Polsce słabo znanego, także przez znawców literatury, ignorowanego i pomijanego w historycznoliterackich opracowaniach literatury współczesnej. Rozprawę doktorską (1997) poświęciłem również Józefowi Mackiewiczowi, tym razem starając się stworzyć udokumentowaną źródłowo biografię pisarza, a także opisać jego artystyczny warsztat powieściopisarski i nowelistyczny oraz omówić jak najszerszą problematykę jego beletrystycznych utworów, jak i osobliwości artystycznego języka. Z kolei rozprawa habilitacyjna (2005) poświęcona była scenerii i mechanizmom komunikacji literackiej na emigracji, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki i ograniczeń komunikacyjnych pisarstwa Drugiej Emigracji. Jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora opublikowałem książkową edycję komentowaną międzywojennego pamfletu wileńskiego 4 autorów, skrytych pod pseudonimem „Felicja Romanowska”, (J. Mackiewicza, J. Wyszomirskiego, S.

Mackiewicza i W. Charkiewicza), rozpoczynając wtedy (w r. 1995) moją aktywność edytorską, trwającą do dziś. Przede wszystkim opracowywałem krajowe edycje utworów emigracyjnych oraz wydania korespondencji pisarzy Drugiej Emigracji, zwłaszcza kręgu londyńskich „Wiadomości”, choć zdarzało mi się również pracować nad edycjami utworów pisarzy krajowych (np. J. Andrzejewskiego, B. Leśmiana). W najnowszej książce autorskiej *Oswoić Wyspy. Wielka Brytania i Brytyjczycy w piśmiennictwie polskiego wychodźstwa wojennego i Drugiej Emigracji* (2017) pozostaję wierny problematyce emigracyjnej, tym razem jednak teksty literackie i publicystyczne emigracyjnych twórców interesują mnie głównie jako dokumenty swoistego procesu społecznego i intelektualnego, jaki toczył się w czasie najsilniejszego w historii polsko-brytyjskiego zbliżenia w okresie II wojny światowej i pozostawił trwałe ślady w mentalności polskich emigrantów politycznych.

Pola badawcze

1. Twórczość publicystyczna i artystyczna Józefa Mackiewicza. 2. Twórczość poetycka Kazimierza Wierzyńskiego w okresie powojennym. 3. Twórczość poetycka i prozatorska Czesława Miłosza. 4. Poezja Jana Lechonia. 5. Rytuały łowieckie w literaturze kresowej. 6. Tekstologia i edytorstwo. 7. Życie literackie polskiego wychodźstwa wojennego. 8. Życie literackie Drugiej Emigracji.

Statystyka i klasyfikacja dorobku po habilitacji

Łącznie publikacji: 39. W tym: 1 książka autorska, 2 książkowe edycje dzieła, 15 rozdziałów w książkach zbiorowych, 19 artykułów w czasopiśmie, 2 hasła biograficzne w PSB. Oprócz tego zredagowałem serię 11 tomów edycji listów pisarzy emigracyjnych do redaktorów londyńskich „Wiadomości”, kierując w latach 2012–2014 zespołem badawczym, realizującym zadanie w ramach modułu badawczego 1.1. programu Narodowy Program Rozwoju Humanistyki (umowa nr 0067/FNiTP/H11/80/2011), pt. *Dokumentacja życia literackiego kręgu londyńskich „Wiadomości” (1945–1981)*. (Lista publikacji w załączeniu.)

Prace edytorskie

Po habilitacji opublikowałem 2 książkowe edycje naukowe: J. Mackiewicz, B. Toporska, *Listy do redaktorów „Wiadomości”*, with notes by..., Londyn 2010; M. Hemar, *Listy do Mieczysława Grydzewskiego*, Toruń 2015.

Przed habilitacją opublikowałem następujące książkowe edycje komentowane:

1. Felicja Romanowska [J. Mackiewicz, J. Wyszomirski, St. Mackiewicz, W. Charkiewicz], *Wileńska powieść kryminalna*, Wstępem i przypisami opatrzył..., Londyn 1995.

2. Bolesław Leśmian, *Klechdy polskie*, Wstęp i opracowanie..., Kraków 1999, seria: Biblioteka Polska, red. J. Błoński.

3. Maria Danilewicz Zielińska, *Biurko Konopnickiej*, Wstęp, opracowanie i przypisy...,

Warszawa 2000.

4. Janina Kościałkowska, *Bih me!*, Wstęp, opracowanie i przypisy..., Warszawa 2000.

5. Jerzy Andrzejewski, *Dziennik paryski*, Wstęp i opracowanie..., Warszawa 2003.

6. Tadeusz Nowakowski, *Obóz Wszystkich Świętych*, Wstęp, opracowanie i przypisy..., Warszawa 2003.

Ważniejsze prace naukowe w toku i plany badawcze

Praca ukończona

Opracowałem edycję zbioru nowel i opowiadań pt. *Tele-nowele i inne opowiadania*, autorstwa Sławomira Pstronga (1975–2015), tragicznie zmarłego reżysera młodszego pokolenia. Jest to pogrobowy literacki debiut tego autora. Teksty wybrałem z zasobów komputerowych pisarza, zredagowałem i opracowałem.

Praca w toku

Dla wydawnictwa Fundacja Oficyna 21 przygotowuję komentowaną edycję powieści Mariana Czuchnowskiego z r. 1966, pt. *Czarna koronka*. Będzie to pierwsza krajowa edycja tego utworu.

Ocena własnego dorobku

Sądzę, że moja monografia pt. *Józef Mackiewicz. Artyzm. Biografia. Recepcja* (Londyn 2000), wespół z książkami takich autorów jak Włodzimierz Bolecki i Adam Fitas, przyczyniła się do rozpropagowania twórczości tego wybitnego pisarza emigracyjnego w Polsce oraz wprowadziła trwale tę twórczość w świadomość historyków literatury polskiej. Z kolei moja rozprawa habilitacyjna rozwiązuje kilka historycznoliterackich zagadek, które wytworzyła specyfika komunikacyjnych relacji w życiu literackim Drugiej Emigracji (m. in. kwestię genezy reporterskiej podróży A. Janty do kraju, której plon stał się zarzewiem tzw. sprawy Janty). Ostatnia książka autorska próbuje zaś ukazać zjawisko polsko-brytyjskich związków duchowych w w. XX, zupełnie dotąd nieopisane, na podstawie literackich i publicystycznych świadectw nieraz zapomnianych tak dalece, że nawet nieznanymi polskim bibliografom. Prócz tego cenię sobie artykuły, próbujące rozwiązać dylematy interpretatorów poezji Miłosza i Wierzyńskiego, a także artykuł, ukazujący obecność tematyki Holocaustu w twórczości Białoszewskiego. Ze względów dokumentacyjnych przypisuję doniosłą rolę moim pracom edytorskim.

Współpraca międzynarodowa

Od lat współpracuję z londyńskim wydawnictwem KONTRA, biorąc pewien udział w pracach nad edycją *Dzieł Józefa Mackiewicza*. Nie jest to w istocie współpraca międzynarodowa, ale krajowo-emigracyjna, niezwykle jednak ważna w mojej naukowej

aktywności i naukowo inspirująca. Moje artykuły naukowe były drukowane w przekładach na język węgierski (3), litewski (1) i niemiecki (3). Uczestniczyłem w konferencjach naukowych na Litwie, Węgrzech w Niemczech. W roku 2006 wygłosiłem wykład na otwarciu wystawy *Czesław Miłosz poza cenzurą* na Uniwersytecie Wileńskim, zaś w 2014 wykład o twórczości Barbary Toporskiej w Instytucie Polskim w Budapeszcie z okazji promocyjnego wieczoru numeru czasopisma „Nagyvilag”, poświęconego jej twórczości w węgierskich przekładach. W styczniu 2008 w Ambasadzie RP w Londynie wygłosiłem wykład o toruńskich badaniach nad kulturą Drugiej Emigracji. W latach 2015–16 uczestniczyłem jako ekspert i doradca w przygotowaniu monumentalnej wystawy poświęconej życiu polskich „dipisów” w Niemczech, organizowanej przez LWL-Industriemuseum Zeche Hannover, Westfälisches Landsmuseum für Industriekultur, we współpracy z Porta Polonica (Centrum Dokumentacji Kultury i Historii Polaków w Niemczech), pod patronatem Bundestagu i Ministerstwa Pracy, Integracji i Polityki Społecznej landu Nadrenia Północna — Westfalia. Mój udział ekspercki oraz materiałowy (wypożyczenie eksponatów) poświadcza katalog wystawy, w którym znalazł się także mój opis jednego z eksponatów — manuskryptu *Obozu Wszystkich Świętych* T. Nowakowskiego. Wielokrotnie odbywałem zagraniczne kwerendy archiwalne (w Wielkiej Brytanii, Francji, na Litwie i w Niemczech). W roku 1993 przebywałem 5 miesięcy w Londynie jako stypendysta Funduszu Pomocy Niezależnej Literaturze i Nauce Polskiej, zbierając materiały do monografii twórczości Józefa Mackiewicza.

Udział w konferencjach naukowych. Odczyty popularnonaukowe

Brałem udział w kilkudziesięciu konferencjach naukowych, w tym kilku zagranicznych i kilku międzynarodowych. Byłem organizatorem 3 konferencji. Wygłaszałem też odczyty popularnonaukowe oraz także pogadanki w Polskim Radiu. Wykaz ważniejszych konferencji w załączeniu.

Działalność organizacyjna

Po uzyskaniu stopnia dra hab. Pełniłem następujące funkcje na UMK:

1. 2006 — p. o. kierownik Zakładu Młodej Polski i Dwudziestolecia Międzywojennego
2. 1 01 2007 i nadal — kierownik Pracowni Badań Emigracji
3. 1 01 2007 i nadal — kierownik Zakładu Polskiej Literatury Współczesnej
4. 1 01 2014 i nadal — dyrektor Instytutu Literatury Polskiej
5. W latach 2008–14 byłem przewodniczącym Wydziałowej Komisji Finansowej i Wydziałowej Komisji Wyborczej na Wydziale Filologicznym

Kształcenie kadry naukowej

Promotor 3 wypromowanych doktorów:

1. dr Krzysztof Dorosz, „*Wiek dwudziesty — nasz dom*”. *Emigracyjna twórczość Jerzego Mirewicza*, 11. 12. 2007, UMK, Wydz. Filologiczny.
2. dr Piotr Rambowicz, *Wobec gawędy. O emigracyjnej twórczości Michała K.*

Pawlikowskiego, 15. 02. 2011, UMK, Wydz. Filologiczny.

3. dr Aneta Jadowska, *Polska — Ameryka — Meksyk. Życie i twórczość Alicji Iwańskiej*, 15. 11. 2011, UMK, Wydz. Filologiczny.

Promotor w otwartym przewodzie doktorskim:

mgr Krzysztof Pstrong, *O twórczości literackiej Szymona Szechtera*, UMK, Wydz. Filologiczny, data otwarcia: 6. 02. 2018.

Praca dydaktyczna

Promotor 205 prac magisterskich i 37 licencjackich.

Recenzent w przewodach doktorskich i habilitacyjnych

Przewody doktorskie: 7.

1. Beata Dorosz, *Jan Lechoń, Mieczysław Grydzewski: Listy 1923–1956 (Dwugłos korespondencyjny)*, 17. 10. 2006, IBL PAN, promotor: prof. dr hab. Roman Loth.

2. Karolina Famulska-Ciesielska, *Polacy. Żydzi. Izraelczycy. Problem tożsamości w literaturze polskiej w Izraelu*, 15. 01. 2008, UMK, Wydz. Filologiczny, promotor: dr hab. Bogdan Burdziej, prof. UMK.

3. Marta Karpińska, *Konstruowanie rozpadu. Współczesny klasycyzm poetycki a kryzys kultury europejskiej*, 29. 06. 2009, UMK, Wydz. Filologiczny, promotor: prof. dr hab. Jerzy Speina.

4. Joanna Kowalska, *Aktualność myślenia. Kryzys kultury w twórczości Bolesława Micińskiego*, 29. 06. 2010, UŚ, Wydz. Filologiczny, promotor: prof. dr hab. Józef Olejniczak.

5. Marcin Lutomiński, *Tematy romantyczne na łamach londyńskich „Wiadomości” z lat 40. I 50. XX wieku*, 12.10. 2010, UMK, Wydz. Filologiczny, promotor: prof. dr hab. Mieczysław Strzyżewski.

6. Marcin Jurzysta, *Trzy wizje „ośmielonej wyobraźni”. Twórczość poetycka Romana Honeta, Radosława Kobierskiego i Bartłomieja Majzla w latach 1996–2008*, 28. 06. 2011, UMK, Wydz. Filologiczny, promotor: dr hab. Aleksander Madyda, prof. UMK.

7. Dominika Spietelun, *Między biografią a kreacją artystyczną. Postacie kobiet w twórczości literackiej i plastycznej Witkacego*, 15. 11. 2011, UMK, Wydz. Filologiczny, promotor: dr hab. Antoni Czyż, prof. Akademii Podlaskiej.

Przewody habilitacyjne: 5 recenzji

1. Violetta Wejs-Milewska, *Radio Wolna Europa na emigracyjnych szlakach pisarzy*, 2009, UW.

2. Tadeusz Sucharski, *Polskie poszukiwania „innej” Rosji. O nurcie rosyjskim w literaturze*

Drugiej Emigracji, 2009, UG.

3. Paweł Tański, *Ślad. Świat poetycki Jerzego Hordyńskiego*, 2012, UMK.

4. Rafał Moczkoan, „*Omawiacze, laurkowcy*”, *publicyści i krytycy. Krytyka literacka na łamach „Wiadomości” w latach 1946–1956*, 2014, UMK.

5. Joanna Jagodzińska-Kwiatkowska, *Między świętością a szaleństwem. O postaciach i sytuacjach liminalnych w opowiadaniach Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*, 2014 UMK, (po odwołaniu 2017, UW).

Recenzent wydawniczy (12)

1. M. Supruniuk (red.), *Gombrowicz emigrantów*, Toruń 2006, Wyd. UMK.

2. A. Jadowska, M. Karpińska, M. Supruniuk, *Inwentarz archiwum „Wiadomości” (1946–1981)*, Toruń 2006, UMK.

3. B. Czarnecka, R. Moczkoan, „*Tygodniowy Serwis Literacki Koła Pisarzy z Polski*” — „*Tygodnik Polski*” 1941–1947. *Bibliografia zawartości*, Toruń 2006, UMK.

4. J. Olejniczak, M. Bogdanowska (red.), *Na boku. Pisarze teoretykami literatury? Szkice*, Katowice 2007, Wyd. UŚ.

5. B. Czarnecka, J. Wolski (red.), *Aleksandrów — Londyn — Feijó. Maria Danilewicz Zielińska. Szkice — korespondencja — wspomnienia*, Rzeszów 2007, wyd. „Fraza”.

6. M. Bizior-Dombrowska, M. Lutomiński (red.), *Z warsztatu edytora dzieł romantyków*, Toruń 2008, UMK.

7. K. Famulska-Ciesielska, *Polacy, Żydzi, Izraelczycy. Tożsamość w literaturze polskiej w Izraelu*, Toruń 2008, UMK.

8. K. Ćwikliński, R. Moczkoan, R. Sioma (red.), *Przedziwne światy. Prace z historii i teorii literatury ofiarowane dr. hab. Jerzemu Z. Maciejewskiemu*, Toruń 2010, UMK.

9. W. Appel (red.), *Meandry Skamandrytów*, Toruń 2011, UMK.

10. K. Dorosz, *Metafizyka wyzwolenia i inne eseje*, Kraków 2013, Wyd. WAM.

11. P. Rambowicz, *Wobec gawędy. O emigracyjnej twórczości Michała K. Pawlikowskiego*, Łomianki 2016, LTW.

12. M. Dąbrowska (red.), *Henryk Paszkiewicz wydobyty z zapomnienia*, Warszawa–Łódź, IPN, UŁ, praca w druku.

Członkostwo w stowarzyszeniach i organizacjach naukowych

Członek Wydziału II Towarzystwa Naukowego w Toruniu

Członkostwo kolegów redakcyjnych

Od 1988 roku byłem członkiem redakcji czasopisma „Archiwum Emigracji”, wydawanego przez Bibliotekę UMK, od 2006 byłem zastępcą redaktora naczelnego i kierownikiem działu historycznoliterackiego tego czasopisma, z funkcji tej ustąpiłem w maju 2017, opuszczając też redakcję.

Członkostwo ciał kolegialnych na UMK

Jestem członkiem Rady Wydziału Filologicznego. Od roku 2008 jestem członkiem Rady Bibliotecznej UMK. Od roku 2009 jestem członkiem Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, od r. 2012 przewodniczącym tejże komisji.

Nagrody

2006 — nagroda indywidualna Rektora UMK II st. za osiągnięcia w działalności naukowo-badawczej;

2017 — wyróżnienie indywidualne Rektora UMK za osiągnięcia naukowe.

